

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

Qvæstio I. In Tit. I. De Vita, Et Honestate Clericorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

TRACTATUS IN LIBRUM TERTIUM DECRETALIUM.

Postquam libro secundo actum est de Judiciis Ecclesiasticis, & his, quæ pertinent ad ordinem Judicarium ritè observandum in causis potissimum civilibus; agitur *hoc libro de materia*, quæ in ejusmodi judicium devenire solet; cujusmodi sunt *vita, & mores Clericorum, beneficiorum distributiones, ac receptiones; perceptiones fructuum, alienationes rerum Ecclesiasticarum, &c.* quæ principaliter concernunt Clericos & Religiosos, eorum obligationes, & jura; licet etiam plurima servire possint Laicis, prout patebit per decursum. Constat hic liber 50. titulis, de quibus etiam agitur in *Sexto, Clementinis, & Extravagantibus.*

QVÆSTIO I. IN TIT. I. DE VITA, ET HONESTATE CLERICORUM.

Per vitam, & honestatem Clericorum tria potissimum significantur; primo, *morum probitas, & rectæ rationi obediens conversatio. Secundò, honestus ac decens habitus: tertio, negotiorum statui convenientium debitum exercitium, & contrariorum fuga.* Clericorum enim ea debet esse *vita probitas, & honestas*, quæ non modò pusillos non offendat, sed, quod omnino necessarium est, omnes etiam ædificet, atque animarum salutem promoveat. Nam, ut ait *Trid. sess. 22. Tom. III.*

c. 1. de Reform. nihil est, quod alios magis ad pietatem, & Dei cultum assidue instruat, quàm eorum vita, & exemplum, qui in sortem Domini vocati, se divino ministerio dedicarunt. Cum enim à rebus seculi, in altiore sublati locum, conspiciantur, in eos, tanquam in speculum, reliqui oculos conjiciunt, ex iisque sumunt, quod imitentur.

ARTICULUS I.

Quid veniat nomine Clerici?

QUod Clericus dicatur à Græca voce *cleros*, quæ sortem, & hereditatem

tatem significat, quasi Clericus sit *de sorte, ac hereditate Domini*, juxta *c. Cleros, dist. 51*. Si significatio Clerici accipiat in tota sua latitudine, comprehendit primo, omnes *initiatos* ordinibus, vel etiam solâ primâ tonsurâ, in quacunque dignitate constitutos; ita Sylvester. *V. Clericus 1. n. 1. Secundò, Regulares* omnes, ut docet Barbosa de appellativis, *V. Religiosus n. 15. Azor p. 2. Institut. moral. l. 2. c. 3. q. 2. & alii*. Et ideo apud Sylvestrum *loc. cit. omnes, qui non sunt Laici, dicuntur Clerici*, juxta *c. Duo, 12. q. 1.* quod desumptum est ex D. Hieronymo, ad quemdam suum Levitam, sic scribente: *duo sunt genera Christianorum; unum, quod nuncupatum divino officio, & deditum contemplationi, & orationi, ab omni strepitu temporalium cessare convenit; ut sunt Clerici, & Deo devoti, videlicet, Conversi. Cleros enim Græcè, Latine fors. Inde hujusmodi homines vocantur Clerici, id est, sorte electi. Omnes enim Deus in suos elegit. Hi namque sunt Reges, id est, se, & alios virtutibus regentes; & ita in Deo regnum habent. Et hoc designat corona in capite. Hanc coronam habent ab institutione Ecclesie in signum regni, quod in Christo expectatur. Ratio verò capitis, est temporalium omnium depositio: & paulo post subjungit: *Aliud verè genus est Christianorum, ut sunt Laici, dicti à Græca voce Laos, quæ significat populum*. Unde sicut Clericus, quasi unus de Clero, ut notat Pater Benedictus Peregra in *Elucidario Sacre Theologie, & Juris utriusque, numero marginali per totum continuo 289*. ita Laicus dicitur quasi unus de populo, prout contra dividitur, & opponitur Clerico.*

4 Dixi. 1. *sub nomine Clerici, sumpto in lata significatione* comprehendit, omnes non tantum initiatos ordinibus, sed etiam solâ primâ tonsurâ (nam, *per primam tonsuram, clericalem ordinem, hoc est, statum conferri dicitur c. Cum contingat. 11. de etat. & qualitat*) sed etiam omnes *Regulares*; nam si nomen Clerici sumatur *in stricta significatione*, comprehendit solum eos tonsuratos, aut in ordinibus constitutos, qui sunt inferiores habentibus dignitatem. Dixi. 2. *comprehendi etiam omnes Regulares, seu Reli-*

giosos sub nomine Clerici, sumpto in lata significatione, consequenter etiam *Conversos, seu Fratres Laicos*, licet careant ordinibus, & tonsurâ; cum, his non obstantibus, sint veri Religiosi, seu Regulares; & ideo non tantum istos, sed etiam Religionum *Novitios*, sub lata Clerici appellatione venire (cum sub nomine *Regularium* late sumpto comprehendantur) docet Azor *cit. Barbosa. cit. n. 15. & seq.* & gaudere privilegio fori, ut non possint conveniri coram Judice seculari, concessio Clericis; Fr. Emmanuel, *qq. Regul. tom. 3. q. 51. an. 12.* atque immunitate à gabelarum solutione; Sanchez *tom. 2. in Decalog. l. 6. c. 10. n. 16*. Nam *Novitii*, in Religionem admissi, sunt pars ejus communitatis, quæ verè Ecclesiastica est, consequenter tanquam personæ Ecclesiasticæ reputantur.

Ex dictis colliges 1. quod, cum dispositiones *odiosæ*, habeant strictam interpretationem; & latam, *favorabiles*, ut diximus *l. 1. tit. 2. de Constitut.* & habetur in *c. odia, de regul. jur. in 6.* quoties aliquid disponitur *de Clericis*, in materia *favorabili*, nomine Clericorum venire Clericos etiam habentes dignitatem, adeoque *Cardinales, c. 2. de Cleric. non resident. 2. Episcopos*, quia in his est qualitas supra alios, quæ non reperitur in Clericis simplicibus, hoc est, non qualificatis v. g. ex dignitate & c. 3. *Regulares*; Feling in *c. non dubium, de sent. excom. n. 1. 4. Canonicos* etiam non Regulares, *c. cum Tibi, de Verb. significat. c. per Exemptionem, de privil. in 6.* Nam verbum *Clericus*, juxta *n. 4.* in lata significatione, comprehendit omnes prædictos, ergo, ubi dispositio loquens *de Clericis* est favorabilis; comprehendet omnes, qui veniunt sub nomine *Clerici* in lata significatione.

Dices: in *§. Presbyteros, Authent. 6. de Sanctiss. Episcopis*, habetur: *Clericos, res, quolibet modo ad eorum dominium venientes, habere in sua potestate, ad similitudinem castrensium peculiorum, & donare secundum leges, & in his testari posse, licet sub parentum sint potestate*; quæ dispositio loquens *de Clericis*, favorabilis est, & tamen non procedit de Clericis *infra diaconatum*, ut tenet Decius *L. Senium, in nova edit. n. 14. C. qui testam. facere poss.* adeoque non evadunt

dunt quasi castrensis ex privilegio per eam authenticam concessio Clericis, qui sunt sub patria potestate.

7 Ante resolut. not. 1. quadruplex esse *peculium* filii familias, nempe *Castrense*, quasi *castrense*, *adventitium*, & *profecitium*. Dicitur *castrense*, quia in castris acquisitum; *quasi castrense*, quod ex publico aliquo officio acquiritur; sicque dicitur, quod *quasi* in castris acquiratur: munera enim publica censentur *quasi* militaria. Et hoc similiter est filii familias quoad proprietatem, & usumfructum. *Adventitium* dicitur, quod neque ex bello, nec ex officio publico, nec ex bonis paternis, nec ejus occasione comparatur, sed aliunde, ut donatione, legato, successione materna, operâ propriâ, aut artificio &c. acquiritur. Dicitur autem *adventitium*, quasi aliunde, quàm ex paterna substantia proveniens. Et hoc est filii quoad proprietatem, sed, patris quoad usumfructum. Tandem *profecitium* est, quod pecuniis, aut rebus patris, aut patris occasione acquiritur: diciturque sic, *quasi* ex patris substantia profectum. Et hoc omnino pertinet ad patrem tam quoad proprietatem, quàm quoad usum fructum.

8 Not. 2. dispositioni hujus authenticæ non esse locum *in bonis adventitiis filii familias, quantumvis Clerici, ante Clericatum acquisitis*; adeoque non evadere quasi castrensis, sed eorum usumfructum adhuc manere penes Patrem. 1. quia cit. *Authentica* loquitur de solis bonis *acquisitis per Clericos*, ibi: *ad dominium eorum venientes*; præsertim, cum ejus verba sic intelligenda sint, ut caveatur paternum præjudicium. 2. quia licet *assumpto Episcopatu cesset patria potestas*; non tamen cessat ususfructus patris, quem in bonis adventitiis filius familias, ad Episcopatum assumpti, prius habuit, ut docet Sanchez tom. 2. in *Decal. l. 7. D. 13. n. 39.* Nam usus fructus, semel acquisitus, non cessat, cessante patriâ potestate, L. ult. C. ad Tertull. & L. 3. C. de usufruct. cum non pendeat ab ea, nisi *in fieri*, non *in confervari*; ergo nec cessabit per assumptum Clericatum; cum eo nec solvatur patria potestas, juxta frequentissimam, & verissimam sententiam, ut ait Sanchez cit. n. 26.

9 Not. 3. dictæ authenticæ nec esse lo-

cum *in bonis profecitiis filii familias, quantumvis Clerici*, consequenter nec ista evadere *quasi castrensis* vi ejus, licet à filio familias, jam facto Clerico, acquisita sint; sic Abbas in *Rubric. de pecul. Cleric. n. 2.* Sylvester V. *peculium, l. q. 2. & alii.* Nam illa *Authentica* non loquitur de omnibus Clerici bonis, sed solis illis, *quorum dominium acquirit*, ut patet ex illis verbis: *res ad eorum dominium venientes*; at dominium bonorum profecitorum non acquiritur filiis familias, sed patri ex n. 7. ergo.

Si dicas: ergo saltem locus erit dictæ *Authenticæ in omnibus bonis adventitiis Clericorum*; nam horum dominium est penes ipsos, licet, etiam effecti Clerici, sint filii familias. R. licet aliqui velint, ei non esse locum, nisi in bonis adventitiis, *post Clericatum acquisitis intuitu Clericatus*; probabilius tamen esse, omnia prorsus bona, quæ in Laico essent bona adventitia, si post Clericatum acquirantur, esse quasi castrensis, consequenter, nec usumfructum ex iis, acquiri Patri. Sic Hostiens. in *Summa, de pecul. Clericor. n. 3.* Sylvester V. *Clericus 4. q. 14. n. 10. & V. Peculium. l. q. 2.* Azor tom. 1. l. 12. c. 3. q. 9. & alii. Probat ex cit. *Authentica, Presbyteros 261. res quolibet modo ad eorum dominium venientes*; cui magnum adjumentum præstat textus in c. *quia nos, de testam. ibi: licet Clerici de his, quæ paternæ successions, aut cognationis intuitu, aut artificio sunt adepti, seu dono consanguineorum, aut Amicorum, liberè disponere valeant.* Confirmari potest ex L. *Si Sacrosanctæ. 33. C. de Episc. & Clericis*, ibi: *ea, quæcunque in Clericatus gradu, quod verbum, quæcunque, cum indefinitum sit, ac universale, restringi non potest ad acquisita solo Clericali titulo*; his præmissis.

R. ad object. in n. 6. N. minorem, & dico, privilegium in dispositione *Authenticæ Presbyteros* in his bonis, in quibus ei locus est, competere omnibus Clericis, etiam primæ tonsuræ. Sic Hostiens. in cit. L. *Sacrosanctæ, V. Diaconi, & complures alii*, quos citat & sequitur supra relatus Sanchez n. 33. *Ratio est. 1.* quia *Authentica Presbyteros*, loquens de hoc privilegio, expressè loquitur *de Clericis*, ibi: *quos omnes Clericos appellamus*: at nomine

mine *Clericorum* veniunt omnes etiam primâ solum tonsurâ insigniti, *ex n. 3.* ergo. Ratio est 2. quia Authentica *Presbyteros*, non tantum loquitur de Clericis in sacris, sed etiam inferioribus, ibi: *Presbyteros, Diaconos, Subdiaconos, Cantores, & Lectores &c.* Nam *Cantor*, seu quod idem est, *Psalmista*, (ut habetur c. *Psalmista*, dist. 23.) est *Clericus initiatus primâ tonsurâ* juxta gloss. in c. *cum contingat*, de *etate & qualitat. V. Abbati*; Decium, in c. *Eccles. S. Mariae*, de *Constit. n. 22.* ergo.

12 *Infrabis*: Lex *Sacrofanctæ* loquitur de solis constitutis in sacris; imò nec de omnibus, sed de solis Episcopis, Presbyteris, & Diaconis. *Et* dato, ibi sermonem esse solum de istis; tamen per Authenticam *Presbyteros*, ea lex *Sacrofanctæ* ad omnes Clericos extenditur, ut notat glossa in *L. Sacrofanctæ. V. Diaconi*. Eum quia, ut jam præmissum est, loquitur etiam de *Cantore*, seu *Psalmista*, qui non est in sacris; tum quia etiam, postquam nominavit Presbyteros, Diaconos, Subdiaconos, Cantores, & Lectores, subjungit: *quos omnes Clericos appellamus*, quasi diceret, privilegium inibi expressum his omnibus concedi, non, in quantum *Sacerdotes, Diaconi, Subdiaconi* sunt, sed in quantum *Clerici*; quæ ratio etiam solâ tonsurâ primâ initiatis, communis est. Et quamvis hoc privilegium jure civili concessum sit; cujus legibus, in quantum præcipiunt, vel prohibent, de se ac directè, non subsunt Ecclesiastica personæ, per dicta *l. 1. tit. 2. de Constitut.* quia tamen hoc ipsum probatius Canonicum, in c. *quia nos*, de *Testam. & alibi*, meritò dicendum est, idem procedere etiam de jure canonico.

13 *Colliges. 2.* in dispositione materia strictæ, & odiosæ, loquente de *Clericis*, non comprehendi *Cardinales, Episcopos, Clericos qualificados, & Regulares*; Sic Abbas in c. *I. Ne Clerici, vel Monachi, n. 1. & inc. 1. de Juram. calumn. n. 9.* Colligitur ex c. *Sedes, 15. de Rescript. ibi*: *Nos igitur volentes eorum malitiis obviare, decernimus: ut cum in commissionibus nostris minores, & vitiores personæ solummodo designentur, majores, & digniores sub generali clau-*

sula non intelligantur includi; ubi *Barbof. in hunc locum n. 5. V. sub generali clausula* (ex *Abbat. in c. Bonæ, de postulat. Prælat. n. 2. & Felino in c. Non dubium, de sent. excom.*) *ubicunque*, inquit, *species habet aliquam qualitatem plus, quam genus, tunc in materia odiosa, appellatione generis non comprehenditur species.* Et ideo nec *Inquisitores* hæreticæ pravitatis ab Apostolica sede, seu alio, vel aliis quibuslibet deputati, de hujusmodi crimine inquirere contra Episcopos, aut ex ejus prætextu procedere contra eos possunt, ut dicitur c. *Inquisitores 16. de Hæretic.* quia, cum sint *Clerici qualificados*, in dispositione odiosa non veniunt sub generali clausula, vel locutione *Clericorum*. Ceterum, si materia dispositionis sit indifferens, & latæ significationis, sub nomine *Clericorum* comprehenduntur Clerici seculares, & Regulares. Sic Cardinal. *Tufchus præct. conclus. tom. 1. lit. C. conclus. 377. an. 2.*

Collig. 3. interdicto *Clero*, non censeri interdictos *Religiosos*; quia sumus in materia odiosa; Sic *Henriquez in Summa l. 13. c. 42. §. junct. lit. E.*

Collig. 4. privilegia, quæ *Clericis* in jure, sive Canonico, sive civili, sive ad negotia, sive ad judicia spectent, concessa sunt, omnia etiam *Religiosos*, competere, sic, ut nomine *Clerici* late sumpto, etiam *Novitii, & Moniales* veniant; Ita *Joannes Streinius in Summa Juris Canon. p. 1. tit. 15. §. 14;* & quamvis nomine *Laici*, seu *populi* non veniant *Clerici* in materia odiosa; veniunt tamen in materia favorabili; Sic *Abbas in c. 1. h. t. n. 1.* Et ideo *Regulares*, propter debitum civile, nec capi, nec incarcerari possunt à *Judice Laico*, nisi fortè animo fraudandi *Creditores Monasterium* ingressi essent; vel *monasterium*, sciens, vel volens aliquem ad professionem recepisse, quia sic & culpam, & debitum in se derivasset. c. *Odoardus 3. de solutionib.* quæ exceptio fundatur in eo, quòd nemini fraus sua patrocinari debeat; si autem talis propter inopiam solvere non possit, nec à *Judice Ecclesiastico* propterea puniendus foret, ut colligitur ex cit. c. *Odoard.* Sed de his plura *l. 2. tit. 1. de Judiciis.*

ARTICULUS II.

De morum probitate, ac conversatione,
requisita in Clericis.

15 **Q**uanta morum probitas, & conversationis honestas, in Clericis exigatur, constat ex *Trid. supra cit. in n. 2.* Huc cum primis pertinet ea morum, & actionum modestia, quæ dignam severitatem, & Clericalis ingenii censuram decet. Hæc porro peculiari ratione talis esse debet. 1. quæ fugiat ebrietatem, quæ mentis aciem hebetat, ejus inducit exilium, & libidinis est incentivum, c. 14. h. t. ubi præcipitur, ut aboleatur usus ad æquales haustus provocandi, & fecundiores calices exhauriendi; & nisi post monitionem desistant, ab officio suspendantur. *Secundo*, ut à Clericis evitentur illi sales, facetiæ, dicacitates, & omnes verborum inaniam pestes, quæ scurræ potius, quàm Sacerdotem ostendunt, ut notat Zoësius h. t. n. 6. *Tertio*, quæ vitium incontinentiæ sic aversetur, ut ne quidem sinistra suspicione maculetur. Nam summè dedecet Clericos ad impudica laxare, illa præcipuè, propter quæ venit ira Dei in filios diffidentia, c. 13. h. t. Hinc si quis hac de causâ suspensus, præsumpserit celebrare divina, non solum Ecclesiasticis beneficiis spoliatur, verum etiam pro duplici culpa perpetuò deponitur. Et ideo etiam *Prælati*, præsertim si *pecunia corrupti*, negligent corrigere Clericos *concupinarios*, aut *fornicarios*, graviter peccant & pariter privatione beneficii, ac depositione puniendi sunt, ut dicitur *cit. c. 13.* Maximè autem dedecet Clericos *avaritia*, c. *Cum ab omni*, 10. h. t. ubi Judicibus Ecclesiasticis delegatis interdicitur, ut, *præter expensas victualium*, nihil accipiant à partibus. Cum, ut dictum est *lib. 5. de Simonia*, omnis actus potestatis spiritualis, qui compensatur temporali aliquo, sit objectum simonia. Nam, ubi hæc vitiorum incentiva in Clericorum animas penetrant, non modò Dei cultus, & Religionis decor omnis exulat, sed gravissimis etiam scandalis laxatur frenum, quibus pravis eorum exemplis inducuntur oves in omnem vitæ licentiam inducuntur; de quo justè D. Gregorius *homil. 17. in Lucam*, *nulum, puto, ait, ab aliis majus præjudicium quàm à Sacerdotibus, tolerat De-*

us, quando eos, quos ad aliorum correctionem posuit, dare de se exempla pravitatis cernit, quando ipsi peccavimus, qui compefcere peccata debuimus &c.

Pœnæ porro, quæ in Clericos à vita & honestate declinantes, non tantum jure divino, sed etiam Ecclesiastico statuuntur, copiosis omnino casibus in corpore juris canonici reperiuntur. Sic statim in c. 2. h. t. Clerici *Usurarii* excommunicantur; *Incontinentes*, si hac de causâ suspensi, nihilominus præsumpserint celebrare divina, & Ecclesiasticis beneficiis privantur, & perpetuò deponuntur, per c. *Ut Clericorum*, 13. h. t. de quo plura n. 19. Similiter *crapulosi*, vel *ebriosi* suspenduntur ab officio, vel beneficio, si moniti non desistant. Hæc *suspensio ab officio, vel beneficio, alternativè* lata, relinquitur arbitrio Superioris, vel Judicis, penes quem in pœnis alternativis est electio, quando ad ipsum verba diriguntur, vel etiam absolute, ac impersonaliter proferuntur, ut notat *glossa su. c. A. crapula*, 14. h. t. ubi cum *Abbat. hic n. 1. & gloss. V. A. crapula*, advertendum, *crapulam* dici quoad *excessum ciborum*; & *ebrietatem* quoad *excessum potus*. Plures ejusmodi pœnas in Clericos criminosos passim exhibet *liber 5.*

Prætereannot. Cum Clericis Ecclesiastici reditus sint assignati, ex quibus honestè se sustentare possint, tenèri eos in judiciis abstinere, ut *præter expensas victualium*, non accipiant *decimam*, vel aliam partem litis, non obstante contrariâ consuetudine secularium Judicum; neque cum litigantibus paciscantur pro salario receptis pignoribus, ut dicitur c. *cum ab omni* 10. h. t. Et quamvis aliqui præterendant, ejusmodi exactiones postulari à Judicibus non *pro se*, sed pro *Assessoribus* Judicum; nihilominus reprobantur c. *cit.* quia *Judici nec justum quidem judicium vendere licet*, & *sententiæ Judicum venales* ab ipsis quoque legibus secularibus reprobantur.

Dixi. I. *præter expensas victualium*, quod intellige de Judice delegato, habente beneficium, quando extra domicilium suum ad cognoscendam causam proficisci debet. Tali enim casu licitè procurationes, seu itineris expensas exigit, c. *cum ex officii* 16. de *Prescript.* junctâ *gloss. in cit.*

cit. c. 13. §. in super, V. Moderatas; & gloss. in cit. c. cum ab omni, V. præter expensas. Nam beneficia, quæ habent tales delegati, non sunt illis data cum onere, ut *jus dicant litigantibus*, ut potè non habentia annexam jurisdictionem ordinariam; secus est de *Judice Ordinario*, cui annexa est potestas ordinaria causas judicarias vel per se, vel per delegatos definiendi. Nam talibus eo ipso regulariter de sufficientibus ad hoc redditibus Ecclesiasticis ex suis beneficiis pro visum est; excipe, nisi *domicilium egredi debeat* ad visitandam, vel consecrandam Ecclesiam, *c. 6. 14. & 25. de Censibus; item c. 10. de Simon.* Dixi 2. si tales delegati habeant beneficium, unde decentem habeant sustentationem; si enim hoc carerent, omnino illis licitum foret etiam exigere à partibus stipendium ex titulo sustentationis debitæ; nam jura superius allegata, non de his, sed illis loquuntur.

18 *Not. 2.* quod diximus de delegato Papæ, spectato jure communi, probabilius etiam dici de *delegato judicis Ecclesiastici inferioris*, v. g. Episcopi, non ad universitatem causarum, sed causam specialem. Nam talis fiat loco & vice Judicis Ordinarii, Papæ inferioris; ergo sicut Judex ordinarius, Papæ inferior, ne quidem expensas victualium licite exigat; sed debet vivere de suo exceptis duobus casibus, de quibus *num. præced.* sic nec ejus delegatus. Hinc si Judex ordinarius, Papæ inferior, ad causam cognitionem assumit Assessorem, *Salarium* non à partibus, sed ab Ordinario delegante, ejus operæ utente, solvendum est. Nam propter hoc deleganti providetur de redditibus Ecclesiasticis, unde vivat decenter ad sustinenda onera annexæ jurisdictionis ordinariæ. Quando autem in *c. Statutum, §. Assessorem, de Rescript. in 6.* dicitur, Delegatum, si indiget Assessore, posse illi providere de *moderato salario à partibus persolvendo*, sermo est de delegato Papæ; non inferiorum.

19 *Not. 3.* quando in *c. Ut Clericorum 13. h. t.* dicitur, Clericos, præsertim in sacris constitutos, teneri *continenter, & castè vivere* ab omni libidinis vitio abstinentes, maxime illo, *propter quod venit ira Dei in filios dissidentie*, per hoc intelligi vitium carnis contra naturam, & So-

domie; ut dicitur in *c. Clerici, 4. De excessib. Prælat.* ubi dicitur: *quicumque illa incontinentiâ, quæ contra naturam est (propter quam ira Dei venit in filios dissidentie, & quinque civitates igne consumpsit) deprehensi fuerint laborare, si Clerici fuerint, dejiciantur à Clero, vel ad agenda penitentiam in Monasteriis detrudantur; si Laici, excommunicationi subdantur, & à cætu fidelium fiant penitentium alieni.*

Not. 4. occasione illorum, *ne Judices Ecclesiastici, more Judicum secularium, in Judicaturis suis faciant exactiones super decima litis, vel parte aliqua pro diversa terrarum consuetudine, præter expensas victualium, recipiant pignora pro solvendo à partibus salario, quæstionem fieri, an per Judices seculares introduci possint consuetudo, vi cujus ipsis ac suis Assessoribus liceat à partibus pro labore aliquid loco salarii exigere, & accipere? Affirmativam sequitur Pirhinus h. t. n. 9. citans Abbatem in c. Cum ab omni h. t. n. 4. si, quod exigitur, sit moderatum. Hoc verum omnino videtur, si tales Judices non habeant à Re- publ. vel Principe, à quo habent officium cum jurisdictione ordinaria, non habeant competentes redditus ad onera sui muneris rite præstanda; nemo enim cogitur suis stipendiis militare, aut gratis servire; cum ob id etiam Ecclesiasticis liceat procurationes exigere, ac recipere, ut colligitur *ex c. cum Apostolus 6. c. Sopite, 14. c. cum nuper, 25. de Censib. & c. cum sit, 10. de Simon.* Secus tamen est, si pro labore sui muneris provisi sint, sufficienti ac decenti stipendio; sic enim eundem laborem bis venderent; semel, accepto justo stipendio; semel recepto à partibus salario; consequenter pro eodem actu, ultra justum pretium, aliquid exigent, quod jure naturali justitia verat.*

ARTICULUS III

De habitu, & vestitu Clericorum.

NON est dubium, omnes Clericos, qui sunt in sacris, & Beneficiatos, etiam si solum in minoribus constitutos, teneri vestem ordini Clericali congruentem deferre, *c. Clerici 15. h. t. Clement. 2. eod. Trid. sess. 14. c. 6. de reform.* Hinc quæres, 1.

an

an Clerici possint deferre vestem ex quolibet colore? *re. honestatem vestium Clericalium ponderandam esse ex usu, & communi consuetudine cujusque Regionis, c. Si quis virorum, 15. dist. 30. junctâ gloss. V. veste, & gloss. inc. penult. V. Deauratis.* Nimirum, ut non sint communes cum iis, quibus in tali Regione Laici utuntur; ita Sanchez l. 7. Moral. D. 46. n. 6. Coeterum licet certæ formæ, & colores vestium Clericis sint prohibiti, nimirum *rubeus, & viridis, c. penult. h. t. Clem. 2. cod.* (excipe rubeum quoad Cardinales, ut notat Piafeci in *praxi Episcoporum, p. 2. c. 3. a. 2. n. 29.*) nullus tamen in specie proprius, & certus habitus Clericis est præscriptus, modo non sit habitus indecens, hoc est, nullâ ratione à Laico distinguens, *c. penult. h. t.* ubi tamen expressè notatur quoad formam, *ut clausa deferant desuper indumenta, nimia brevitate, vel longitudine non notanda.* Hinc colliges, nulli Clerico licere uti publicè veste *virgatâ, vel partita,* hoc est, habente diversos colores intextos, vel artificiosè superinductos ipsi panno, idque sub multiplici poena *in Clem. 2. h. t. & Trid. loc. cit.* ubi statuitur, *ut Clerici non deferentes habitum, à suis Ordinariis præscriptum, si correpti non emendent, etiam officio, & beneficio priventur: Regulares autem, ex justa causâ, ad fructum animarum majorem referendum, & scandalum vitandum, possunt habitum suæ Religionis exuere, ac alium honestum, ac Regulari vitæ congruentem assumere, c. Deus II. h. t. junctâ gloss. in casu, & in c. Innova, 16. q. 7.* Coeterum utuntur habitu suæ Regula.

22 *Quæres. 2. an Clericis liceat uti annulis?* *re. negative,* nisi sint Episcopi, vel in dignitate constituti, ut habetur *c. penult. h. t.* ibi: *sed nec annulos, nisi quibus competit ex officio dignitatis.* Facultatem portò utendi annulis, quando id ex dignitate competit, Carolus de Grassis *lib. de effectib. Clerical. effect. 41.* extendit ad Clericos, qui sunt *Doctores;* cum per anulum investantur, & *Doctores* sit aliqua dignitas: quod etiam sentit Zoësius *h. t. n. 9.* modo non abutantur ad vanitatem. Verùm *dignitas canonicè* sonat aliquam præminentiam cum jurisdictione, vel administratione, quam non habent

promoti *Doctores,* nisi sint *Professores* in *Academiis,* ut notat Pirhing *h. t. n. 18.* Hinc etiam usus annuli interdictus est in *Missâ Protonotariorum* non participantibus, & quibuscunque aliis *Doctoribus;* item *Canonicis* etiam *Cathedralium Ecclesiarum,* ut constat ex *Pyrrho Corradi in praxi dispens. Apost. c. 6. n. 32.*

Quæres 3. an Clerici possint nutrire barbam, & comam? *re. à Gregorio IX. inc. 4. h. t.* Clericis, comam, seu capillos capitis nutrientibus, statutum esse *anathe-ma.* Sed hoc accipiendum est de coma, quæ imitatur comam mulierum. Nam ad aures usque coma licitè, & decenter fertur; ita Zoësius *h. t. n. 9.* præsertim, cum hac in re videamus passim in contrarium obtinere consuetudinem, quæ, ut ait *Vallensis cit. valet,* intellige, nisi accedat ad secularem vanitatem, quod etiam videtur obtinere in barba. Nam licet *c. Si Clericus 5. h. t.* statutum sit, *ut Clericus neque comam, neque barbam nutriat;* hodie tamen alia est consuetudo, *Layman l. 5. summe, tr. 9. c. 12. à n. 1.* Si tamen in hoc excedunt, etiam inviti tonderi possunt à suis *Archidiaconis,* vel ab alio ex ejus mandato, *c. Clericus, 7. h. t. & c. Clerici 22. dist. 23.*

Quæres 4. an Clerici, dum celebrant, licitè utantur pileolo, vel alio capitis integumento? *re. de hac quæst. agi c. Nul-lus Episcopus, 57. dist. 1. de consecrat. ibi: nullus Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus ad solemnia Missarum præsumat, velato capite, altari Dei assistere: quoniam Apostulus prohibet, Viros velato capite orare in Ecclesia; & qui temerè præsumperit, communionem privetur;* ubi *glossa V. præsumat, mitra tamen* ait, & baculum debet habere *Episcopus, cum prædicat,* arg. *c. Disciplina, dist. 45.* quia tunc allegat causam Dei apud Populum. Hinc *Barbosa in Trid. sess. 22. c. 8. à n. 28.* & *Pyrrhus Corradus in praxi dispens. Apostol. l. 3. c. 6. à n. 29.* tradunt, quòd nullus Episcopus concedere possit licentiam, ut quis celebrare possit *missam cum barettino in capite;* sed hanc concessionem, uti & illam, quæ est *de usu pileoli* in celebratione missæ, Sedi Apostolica tantum, reservatam esse, prout declaravit *Sacra Congregatio apud Corradum cit. n. 30. De integumento*

gumento autem ex alienis capillis contexto, nihil expressum est specificè; licet fortassis etiam veniat sub illo termino, *velato capite*. Cæterùm, seclusa seculi vanitate, iustâ, & necessariâ causâ exigente, usus hujus integumenti, modò coronam Clericis consuetam expressam supernè habeat, non videtur illicitus, saltem indulto & concessione Ordinarii; cum externè potius referat tegumentum capitis à capillo naturali, quàm velamen aliquod extra hominem, extrinsecè adjunctum.

25 Quæres 5. *an Clericis liceat portare arma?* De hoc agitur *c. Clerici. 2. h. t.* ubi quæstio resolvitur *negativè*; & secus facientes debent excommunicari; nam *lachrymæ, & orationes sunt munimenta Sacerdotum*, ut dicitur *c. Convenior, 33. q. 5. §. quid ergo*; quod desumptum est ex D. Ambrosio *ad Marcellinam sororem, epist. 33*. Sed iste textus non habet vim canonis. Hinc, si iusta causâ subsit (puta, si faciant iter per loca periculosa, ut notat *gloss. hic V. Clerici*) imò ex recepta jam consuetudine Clerici, præsertim non Regulares, dum iter faciunt, *arma defensiva* deferre possunt; cum iusta sui defensio contra injustum aggressorem, sit juris naturalis. *Religiosi* autem, intra septa Monasterii, arma tenentes absque Prælati sui licentia, ipso factò sunt excommunicati *per Clem. 1. §. quia verò*, de statu Monachorum. Sed hæc *Clementina in cit. §.* loquitur expressè solum *de Monachis*, quoad prohibitionem armorum, *distinguens eos à Canonicis Regularibus ibidem*, dum *his & illis* sub poena excommunicationis, ipso factò incurrendæ, prohibetur, ne, si non habent administrationem, petant Curias Principum animo nocendi suis Prælati, & Monasteriis, ibi: *Monachi, aut Canonici Regulares*. Not. autem in constitutionibus odiosis, qualis est in hoc puncto *de armis*, nomine *armorum* comprehendendi solum *offendibilia*, ut *cum communi* notat Barbosa *de appell. V. Arma, n. 2*. Notandum præterea, Clericos portantés arma, præcipuè si sint proditoria, offensiva, vel aliter jure, aut statuto Magistratûs secularis prohibita, non posselicitè illis per Judices seculares spoliari; secus, per Ecclesiasticum. Nam Clerici non ligantur directè statutis Laicorum,

præsertim coactivis, ut constat *ex dict. in Tit. de Constitutionibus*; & cum plurimis docet Barbosa *in c. 2. h. t. n. 6*. Et quamvis velint aliqui, quòd Judex Laicus Clericum, vel Monachum deprehensum in flagranti delicto, & captum, ut suo legitimo Judici tradatur, non teneatur, etiamsi possit, eum statim tradere, sed sine omni censura possit eum 20. horis detinere; hoc tamen in nullo jure fundatur, ut rectè docet Barbosa *cit. num. 7.* & apud eum Diana *p. 1. tr. 2. resol. 10. & alii*.

Quæres 6. *an Clerici teneantur de- 26*
ferre habitum, & tonsuram? Per *habitum* intelligimus vestes Clericales; & per *tonsuram*, quæ Clerica dicitur, coronam in capite; pro quo supponendum *tonsuram esse essentialem*, & potissimum in habitu Clericali, ut docet Sanchez *l. 7. Consil. moral. c. 3. d. 49. num. 1.* cum sit primum eorum distinctivum à Laicis. Quæ verò pertinent ad *habitum*, seu *vestes Clericales*, præmissimus in superioribus, quo posito *§. 1. Clericos*, solum in minoribus constitutos, ac non beneficiatos, non teneri sub ullo peccato deferre habitum, & tonsuram. Nam jura, quæ Clericis præcipiunt, deferre habitum, & tonsuram, expressè loquuntur solum de Clericis, *vel beneficiatis, vel in Sacris*, ut colligitur *ex Trid. sess. 14. de Reform. c. 6*. E ratio est, quia citra culpam possunt à Clericali statu ad Laicalem recedere: secus tamen est, si velint *clericaliter vivere*, ac privilegiis Clericorum frui; quod verum est, licet tales Clerici sint *conjugati*; ita Sotus *in 4. dist. 24. q. 2. a. 1. & alii*. Nam quilibet, volens perfrui privilegiis alicujus statûs, quæ conveniunt ratione talis statûs, ex natura rei debet signis, saltem externis, ostendere, se esse de illo statu; peccatum tamen, quod committerent omitendo delationem habitus, & tonsuræ, tantùm esse veniale, censet Sanchez *cit. n. 5.* quòd hæc omisio reputetur materia levis; cum hi non sint perfectè in statu Clericali.

Not. autem, 1. *Clericis minorum or- 27*
dinum, etiam non beneficiatis, *non licere, publicè incedentibus in habitu Clericali, exercere actiones, statui Clericali interdiktas, & repugnantés*, v. g. exercere iudicium criminale; idèoque pro-

propter indecentiam, quã talem statum afficiunt. 2. *iisdem non licere deferre publicè habitum Clericalem cum tonsura*, si *bigami* fiant; id enim illis sub anathemate (hoc est, ut notat Glossa, sub excommunicatione ferenda) prohibitum est *c. Unico, de Bigamis, in 6.* & hoc, quod dicitur *de biganis*, extendit D. Antoninus apud Sanchez *cit. n. 8.* ad eosdem Clericos, si sint *irregulares*.

28 Not. 2. *in respons. ad q. 6. in n. 24.* nos signatè locutos de Clericis minorum ordinum, *non beneficiatis*. Nam Clericos, quantumvis in minoribus constitutos, si simul habeant beneficium, & non deserant tonsuram, & habitum, peccare mortaliter, tenent Angelus 4. *V. Clericus, num. 1.* Tabiena, *cod. 2. q. 6.* Navarrus in Summa, *c. 25. n. 110. & 18. aliquæ complures*, idque propter pœnas gravissimas, secus agentibus statutas in Clement. *Quoniam, de vit. & honest. Cleric. Trid. sess. 14. de reform. c. 6. & Bullis Pii IV. & V. ac novissimè in motu proprio Sixti V.*

29 Hoc tamen limitandum est, ut non procedat, si beneficium sit *tenuè*, ut rectè vult Sanchez *cit. n. 18.* quia *tenuè* quasi pronihilo reputatur. Sic cum in iure dicitur, *beneficiarios obligari ad horas*, dictum recipit exceptionem, nisi beneficium sit tenuè. Similiter prohibitio Pii V. ne *beneficiati* assistant *agitationi taurorum*, non intelligitur de habentibus tenuè beneficium, ita Sanchez *cit. num. 18.* Alii eandem responsionem vult procedere solum in casu, quo beneficium requirit Clericale obsequium; ita Sotus *l. 10. de Just. q. 5. a. 6.* quod idem dicit Navarrus in Summa *Latin. c. 21. num. 51. de præstimoniiis, & pensionibus*, ubi pensio constituta est à Papa titulo Clericali, id, quod semper præsumitur, nisi aliud exprimat.

30 Quæ diximus, *peccare mortaliter Clericos Minorum ordinum, habentes beneficium non tenuè, si non deserunt tonsuram, & habitum*, certius dicitur de quovis Clerico *in Sacris*, si dimissio habitus sit per tempus notabile, & ultra consuetum, atque seclusà causà justà, vel necessitate; ita communior Doctorum cum Sanchez *cit. num. 13.* Et quamvis Cajetanus in Summa *V. Clericorum peccata, Tom. III.*

& *V. Præcepti transgressio*, id neget, si hoc faciant absque contemptu, & contumacia; vel quando aliquo signo externo possunt dignosci, esse Clericos, ut vult Bannez 2. 2. *q. 12. a. 1. conclus. 4.* rectius tamen data resolutio absolute intelligitur, eò, quod prohibitio sit gravis, & directè cadat in actum prætermisii habitus, & tonsuræ. Nam Clericis relaxantibus comam, hoc est, habitum semel assumptum, sine justa causa, dimittentibus, ut notat Gloss. *in c. mox citandum, V. relaxaverit*, à Gregorio IX. imponitur anathema, seu excommunicatio ferenda in *c. si quis, dist. 23. & c. 2. h. t.* Secundò Clerici beneficiati, utentes publicè *virgatà, vel partitâ veste*, per sex menses à perceptione fructuum beneficiorum, quæ obtinent, eo ipso sunt suspensi; si autem beneficiati non sint, in Sacris tamen, sed infra Sacerdotium, per idem tempus eo ipso sunt inhabiles ad Ecclesiasticum beneficium obtinendum &c. Sic Clement. *Quoniam 2. h. t.*

Tridentinum autem *sess. 14. de reform. c. 6.* Clericos constitutos in Sacris, vel obtinentes beneficia *qualiacunque*, per Episcopum edictò publico monitos, non deserentes habitum Clericalem, illorum ordini, & dignitati (nimirum *Ecclesiasticæ*) congruentem, jubet coerceri per suspensionem ab ordinibus, officio, beneficio, fructibus, redditibus, & proventibus officiorum, & beneficiorum; & si semel correpti denuò in hoc deliquerint, etiam privatione officiorum, & beneficiorum. Responsio tamen Superiori numero tradita, limitari debet, ut non procedat, quando habitus non dimittitur ultra consuetum, ut notat Sylvester, *V. Clericus, 2. §. 2.* Deinde si dimittatur solum ex necessitate v. g. tuenda vita, honoris, bonorum; sic Bannez *cit. post 4. conclus. Tertiò* si dimittatur ex causa, de qua locuti sumus *n. 21.* Quarto si solum ad breve tempus, v. g. dum in ludo decente agenda est aliqua persona, Sylvester *V. Apostasia, q. 2.* Quinto, si de bonis Ecclesiasticis, pensionibus, aut fructibus non habeant tantum, ut valor annuus excedat 60. aureorum summam auri de Camera, ut declaravit Sixtus V. *in Constit. Pastoralis, pridie Calend. Febr. anno 1588.* apud Barbof. *in cit. c. 6. sess. 14. Concil. Trid.*

Trid. num. 5. Sexto ut procedat, quando Trid. cit. innovat Constitutionem Clement. Quoniam, & Sixti V. in hac materia, quando Clericus, ob paupertatem, habitum ordini proprio congruentem, gestare non valet; vel ob infirmitatem nequit deferre tonsuram; vel si habitum duntaxat dimittat domi suæ, & in occulto, aut necessitate itineris, vel peregrinationis, de quibus Barbof. cit. an. 8.

ARTICULUS IV.

De negotiis, & exercitiis Clerico prohibitis.

32 **D**E his agitur c. 15. h. 2. ubi Innocentius III. sic loquitur: *Clerici officia, vel commercia secularia non exerceant, maxime inhonesta. Minis, ioculatoribus, & histrionibus non intendant. Et tabernas prorsus evitent, nisi forte causâ necessitatis in itinere constituti. Ad aleas, & taxillos non ludant, nec huiusmodi ludis intersint. Coronam, & tonsuram habeant congruentem. Et se in officiis Ecclesiasticis, & aliis bonis studiis exerceant diligenter.* Deinde in c. fin. eod. ubi Honorius III. rescribens Ambianensi Episcopo, ait: *ex literis Pontini Comitis intelleximus, quod quidam Clerici suæ terræ potius secularibus negotiationibus: quam officiis divinis intendunt: & gaudere volentes privilegio Clericali nolunt statutis patriæ (quibus, quoties expedit, sicut Laici se tuerunt) in negotiationum suarum quæstibus subjacere: Mandamus, quatenus, si tales, tertio à te commoniti, ab huiusmodi non respuerint, sed prætermisissis divinis officiis, negotiationibus instituerint supradictis, cum factò abjiciant privilegium Clericale, tu, quò minus, dum his se implicant de suis facultatibus, statutis, & consuetudinibus patriæ subjaceant, non defendas eosdem.*

33 Ex his Pontificum resolutionibus sequitur. 1. *Clericis prohibita esse exercitia, & negotia secularia, sive exerceant per se, sive per alios, maxime inhonesta; & ea, quæ ab officiis Ecclesiasticis avocant, vel propriè solum ad Laicos spectant, nec exerceri possunt, sine dedecore status Clericalis, quod tamen interdum apud nonnullos Clericos adeo invalescit, ut S. Greg.*

homil. in Lucam, c. 10. ingemiscat dicens: ploremus Jeremia lachrymis! quomodo obscuratum est aurum, mutatus color est optimus, dispersi sunt lapides Sanctuarii in capite omnium platearum. Aurum quippe obscuratum est; quia Sacerdotum vita, quondam per virtutum gloriam clara, nunc per actiones infimas ostenditur reprobata: lapides Sanctuarii dispersi sunt in capite omnium platearum; quia hi, qui per vitam, & orationem intus semper esse debuerant, per vitam reprobam foris vacant. Ecce jam pæne nulla est seculi actio, quam non Sacerdotes administrant.

Huiusmodi turpes administrationes, 34 quas quandoque Clerici subeunt, sunt officia tabernariorum, seu hospitum, vel macellariorum; quæ sub poena privationis Clericalis privilegii exercere prohibentur. Si autem tertio nominatim moniti, publicè illa exercere non desistant, vel refumant, omnino illud perdunt, si conjugati sint, quamdiu ei officio insistunt; si autem non conjugati, similiter; si tamen hi habitum, vel tonsuram deferunt, tantum quoad bona sua. Item officia, vel exercitia ioculatorum, galiadorum, aut bufonum, hoc est, mimorum, & histrionum, ut dicitur c. fin. dist. 4. junct. gloss. V. dignitas; & qui tale officium, vel ignominiosam artem per annum continuum publicè exercent, ipso jure omni privilegio Clericali privati sunt: Si mimori tempore, etiam post trinam sui Superioris monitionem, idem dicendum est, c. unic. h. t. in 6. Nam tales valde detrahunt Clericalis ordinis dignitati, & ipso jure sunt infames, L. 2. §. ult. ff. de his, qui notantur infamia.

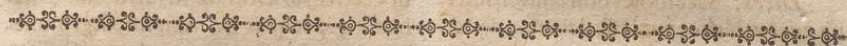
Sequitur. 2. *inter negotia, Clericis prohibita, etiam esse negotiationem.* 35 Intelligitur autem nomine Negotiatoris, qui comparat rem, ut illam ipsam integram, ac immutatam dando, vel vendendo, lucretur, c. Efficrens, §. quicumque. dist. 88. Et talis negotiator, seu mercaturam exercentis, si tertio monitus non deserat illam, perdit Clericale privilegium quoad bona sua ipso factò, per c. fin. cit.

Sequitur. 3. *inter exercitia Clericis prohibita esse lusum alearum, c. 15. h. t.* 36 quo intelligitur omnis lusus, qui magis fortunâ, quam arte, & ingenio ludentium regitur; Pirhing. eod. n. 24. quod intel-
lige,

lige, si *lusus* fiat frequenter, publice, & cum scandalo populi; secus, si sine scandalo, & privatim, idque ex bonis patrimonialibus, vel etiam redditibus sui beneficii, in quantitate modica, spectato statu suo, & redituum copiâ, causâ recreationis, Coeterum nota, *lusum*, ubi *ars*, & *ingenium fortunæ prævalet*, non prohiberi Clericis; nec illum, qui consistit in *virtute corporis*; Sic Barbof. in *c. penult.* *h. t. n. 7.*

37 Præter hæc exercitiis hoc loco prohibitis annumeratur quoque *nimis jocularibus*, & *histrionibus intendere*, *c. non oportet*, 37. *dist. 5. de consecr. c. Presbyteri*, 19. *dist. 37. tabernas* (præterquam

ob necessitatem in itinere) frequentare, *c. 15. h. t. Secundo in templis* exhibere, vel permittere ludos *theatrales*, & *scenicos*, si inhonesti sint, scurriles, & profani, *c. 12. h. t.* Et lege *Cæsarea*, in *Authent. de Sanctissimis Episcopis c. ult. collat. 9.* prohibitum est, ne quis in *schemate*, seu *habitu Monachi*, aut *Monialis*, vel alterius Personæ Ecclesiasticæ, *theatralia* exerceat, ludibrii causâ. Qui contra fecerit, corporalia supplicia sustineat, & exilio tradatur, *gloss. ibid. V. monstra larvarum*; quod etiam habet *gloss. ad c. 12. h. t. V. cod.* Sed de his plura *tit. 50. Ne Clerici, vel Monachi.*

QVÆSTIO II.

IN TIT. II. DE COHABITATIONE CLERICORUM, ET MULIERUM.

38 **T**otus hic titulus potissimum extendit, ut Clerici habitent *seorsim à mulieribus*, non tantum ut commodius evitent periculum incontinentiæ, cum earum consuetudo ei frequenter exposita sit; sed & pravis Laicorum suspicionibus, & obrectationibus hoc securius subducantur. *Excipiuntur* tamen. 1. *Mater*, & *Soror*, quod naturale foedus non admittat criminis suspicionem, *c. 1. h. t. Excipiuntur* 2. *mulieres, quas ætas*, & *vitiæ prohibitæ* ponit extra suspicionem, *c. interdixit*, 16. *dist. 32.* Si tamen suspicio criminis subsit; etiam illæ arcendæ sunt, quantumvis conjunctæ, *c. 1. h. t.* quod intelligendum etiam de *ancillis*, & *pedisequis* earum. Nam Ecclesia Ministros suos omni etiam suspitione liberos vult in materia puritatis. Et ideo *c. 1. h. t.* mandat, ut *femine non ad altare præsumant accedere, nec Presbyteris celebrantibus ministrare, nec intra cancellas stare, vel sedere illis liceat.* A fortiori autem arcantur Clerici à *consortio concubinarum*; hoc est, mulierum, quas domi retinent libidinis causâ. Et qui tales habent, suspenduntur ab officiis, *c. Præter*, *dist. 32.* & quidem ita, ut, *si sint notorii*, eorum misæ non sint audiendæ, nec Sacramenta ab

Tom. III.

iis accipiendæ, non quod ea polluantur flagitiosâ sacerdotum vitâ, *c. fin. 15. q. 8.* Sed ne peccantes foveantur in fordibus impudiciæ, & dum contemni se vident, ad frugem poenitentia, & meliorem vitam revertantur, *c. Vestra*, 7. *h. t.*

Clerici non abstinentes a *vetita mulierum cohabitatione*, præter dictam suspensionem ab officiis, *ex cit. c. Præter*; & prohibitionem, ne ab illis divina recipiantur, *in dict. c. fin. suspenduntur* etiam à beneficiis; & tandem, si moniti non corrigantur, *deponuntur*, *c. 4. & 6. h. t.* Et Clericus in Sacris, qui à suspectarum cum ipso mulierum colloquio, vel consortio, post trinam monitionem non abstinet, *excommunicandus* est; foemina verò canonicè puniendæ, *c. si quisque*, 2. *h. t.* de qua poena Canonica Barbofa *ibid. n. 4.* Nemo tamen cogitur abjurare concubinam, ne per carnis fragilitatem via perjurii aperiat, *c. 3. h. t.* Et quoniam utriusque sexus puritati, sublata illecebrarum occasione, consulendæ, etiam Prisci Legislatores *discretas mulierum, ac Vivorum mansuetas* esse voluerunt, ut fuisse diversorum scriptorum testimoniis probat Gonzalez *in c. 1. h. t. n. 10.* à fortiori hoc tenendum est in Clericis; cum eos purior vitæ Santimonia deceat, quos non à crimine